

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060108

DOM
2022-10-21
Stockholm

Mål nr
P 5167-21

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2021-04-09 i mål nr P 1278-21, se bilaga A

PARTER

Klagande

Samhällsplaneringsnämnden i Nässjö kommun
571 80 Nässjö

Ombud: Advokat Pernilla Larsson
Wesslau Söderqvist Advokatbyrå i Jönköping HB
Box 684
551 19 Jönköping

Motparter

1. Ronney Sikehag
Cirkelvägen 18
571 75 Fredriksdal

2. Gunilla Sikehag Smedberg
Adress som 1

Ombud för 1 och 2: Advokaterna Ulf Nordekvist och Sven Häggström
Front Advokater AB
Storgatan 34
972 32 Luleå

SAKEN

Interimistiskt delslutbesked för nybyggnad av enbostadshus på fastigheten Sjöafall 1:177 i Nässjö kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1854282

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Samhällsplaneringsnämnden i Nässjö kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa nämndens interimistiska delslutsbesked.

Ronny Sikehag och **Gunilla Sikehag Smedberg** har motsatt sig yrkandet.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har vidhållit det som tidigare framförts i underinstanserna och därutöver anfört i huvudsak följande. Elcentralens placering uppfyller inte kraven i 8 kap. 1 och 4 §§ plan- och bygglagen (2010:900) avseende tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Eftersom paret Sikehag inte har visat att alla krav i den upprättade kontrollplanen är uppfyllda har nämnden haft fog för att meddela ett slutbesked som är beroende av att bristen avhjälpas. Detta är inte ett särkrav utan en direkt tolkning och tillämpning av tillgänglighetskraven i lagen och Boverkets byggregler (BFS 2011:6). En byggnad är inte användbar för en person med nedsatt rörelseförmåga om personen inte har möjlighet att nå elcentralen. Avsaknaden av specifika bestämmelser om placering av elcentraler ändrar inte detta. Placeringen av en elcentral utgör en väsentlig teknisk egenskap enligt 8 kap. 4 § första stycket 8 plan- och bygglagen. Nämnden anser, till skillnad från Boverket, att elcentralen har en tydlig koppling till bostadens användning generellt i vardagen, inte till fastighetens drift och skötsel.

Till stöd för talan har nämnden bifogat ett yttrande från Tillgänglighetssakkunnigas riksförening.

Ronny Sikehag och **Gunilla Sikehag Smedberg** har vidhållit det som framförts i underinstanserna och därutöver anfört i huvudsak följande. Det är förbjudet med kommunala särkrav. Syftet med begränsningen var att tekniska egenskapskrav ska vara förutsägbara och enhetliga över hela landet och på så vis hindra merkostnader vid byggande. Tillverkare av modulhus, i detta ärende Älvsbyhus, iakttar reglerna i plan- och bygglagen och Boverkets byggregler. Huset är tillverkat i en effektiviserad tillverkningsprocess som inte ger utrymme för diverse särkrav från olika kommuner. Om detta kommunala särkrav tillåts uppstår även frågor kring utformningen av andra saker i ett

hem såsom överskåp i kök, ventilation, värmepump och värmepannor, samt om dessa ska vara nåbara på samma nivå som nämnden anser att elcentralen ska placeras på. En annan aspekt är att för låg placering av olika funktioner medför problem och risker, t.ex. risken för att barn kan komma åt reglagen. Boverket redogör på ett korrekt sätt för lagregleringen av de krav som får ställas av kommun gentemot enskild bygglovssökande vid byggande. Om riksföreningens tolkning skulle vinna framgång riskerar det att medföra en långtgående utvidgning av de skyldigheter som skulle kunna åläggas medborgare, dessutom utan direkt stöd i lag.

REMISSYTTRANDE I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Mark- och miljööverdomstolen har inhämtat remissyttrande från Boverket.

Boverket har sammanfattningsvis anfört följande. En kommun kan inte med stöd av det plan- och byggrättsliga regelverket ställa krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga när det gäller placering av elcentraler. Det är inte frågan om ett tekniskt egenskapskrav enligt 8 kap. 4 § plan- och bygglagen och kan därmed inte anses som ett särkrav enligt 4 a §.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan i målet

Frågan i målet är om en byggnadsnämnd har rätt att, med stöd av bestämmelserna i 8 kap. plan- och bygglagen om att en byggnad ska vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga, ställa krav på var i ett bostadshus en elcentral ska placeras.

Allmänt om kraven på utformning och tekniska egenskaper

En byggnad ska utformas så att den bl.a. är lämplig för sitt ändamål samt tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga (se 8 kap. 1 § plan- och bygglagen). Dessa allmänt hållna utformningskrav aktualiseras i bygglovsprövningen och ska i första hand säkerställa att en byggnad är ändamålsenligt utformad

och att alla personer ska kunna röra sig i och använda byggnaden. Här avses utformningen av exempelvis entréer, kommunikationsutrymmen, dörrar och hygienutrymmen.

Därutöver krävs att en byggnad har vissa tekniska egenskaper (se 8 kap. 4 §). Kravet på tillgänglighet och användbarhet återfinns även bland dessa och kan påverka t.ex. placering och utformning av belysning, skyltar, lås och andra manöverdon. De tekniska egenskapskraven aktualiseras i ett senare skede när en mer detaljerad projektering har tagits fram, och kan komma att prövas av nämnden i start- och slutbeskeden.

Bestämmelserna om utformning och tekniska egenskaper anger en grundläggande nivå och kan inte sägas innehålla krav på specifika mått eller viss utrustning (se prop. 1993/94:178 s. 101 samt prop. 2009/10:170 s. 265 f. och s. 461). Den som planerar att uppföra t.ex. ett enbostadshus kan förstås ställa mer detaljerade krav, exempelvis när det gäller tillgänglighet. I en sådan situation kan de handböcker som ges ut av olika intresseorganisationer ge god vägledning. Med hänsyn till att behoven kan variera i stor utsträckning får detta emellertid hanteras i det enskilda fallet och är således inte en del av de generella kraven (jfr prop. 1985/86:1 s. 493 f.).

Oavsett om det rör sig om utformningen av en byggnad eller dess tekniska egenskaper syftar kraven till att de funktioner i byggnaden som behövs eller används dagligen eller annars mera regelbundet – byggnadens grundläggande funktioner – ska vara ändamålsenliga och tillgängliga (jfr prop. 1985/86:1 s. 492 f.).

Förbudet mot kommunala särkrav på en byggnads tekniska egenskaper

Krav på en byggnads tekniska egenskaper får ställas om dessa är väsentliga, t.ex. i fråga om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga (se 8 kap. 4 § första stycket 8). Den närmare innebörden av dessa krav framgår av föreskrifter som meddelats av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer (se 4 § andra stycket och 16 kap. 2 § 3).

En kommun får i princip inte ställa ytterligare krav (s.k. särkrav) på ett byggnadsverks tekniska egenskaper än dem som direkt framgår av lagen eller föreskrifter; om detta ändå görs är de egna kraven utan verkan (se 8 kap. 4 a §).

Bakgrunden till förbudet var att det hade framkommit att kommunerna ställde olika krav i dessa avseenden. Regeringen uttalade att det finns betydande nackdelar med kommunala särkrav samt att de tekniska egenskapskraven behövde vara enhetliga och tillämpas lika över hela landet, inte minst för att öka förutsebarheten för husproducenterna och därigenom minska byggkostnaderna. (Se prop. 2013/14:126 s. 217 f.)

Mark- och miljööverdomstolens bedömning

En elcentral har en i grunden teknisk funktion. Den används till att fördela elektricitet till bl.a. strömbrytare, vägguttag och hushållsapparater samt till att förhindra överbelastning i byggnadens elektriska system. Det ligger därför närmast till hands att betrakta en elcentral som en del av de tekniska egenskaperna i en byggnad.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer dock att det inte är väsentligt att en elcentral är tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. I motsats till exempelvis strömbrytare, vägguttag och manöverdon till hissar – utrustning som används mer eller mindre dagligen och som därför typiskt sett omfattas av de tekniska egenskapskraven – har elcentralen en mer passiv funktion. Elcentralen måste visserligen vara i drift för att en byggnad ska vara ändamålsenlig och användbar, men den används inte på det sätt och med samma regelbundenhet som sådan utrustning som får anses väsentlig i fråga om bl.a. tillgänglighet och användbarhet (jfr prop. 1985/86:1 s. 493). En elcentral ska inte heller kräva daglig tillsyn.

Vidare konstaterar Mark- och miljööverdomstolen, i likhet med underinstanserna, att varken regeringen eller någon myndighet har meddelat föreskrifter som reglerar placeringen av elcentraler. Med hänsyn till att bestämmelserna om tekniska egenskapskrav är allmänt hållna och av grundläggande karaktär kan något sådant krav inte heller utläsas direkt i plan- och bygglagen.

Det krav som nämnden har ställt i kontrollplanen – att elcentralen ska placeras åttio till etthundratio centimeter över golvnivån – har således inte stöd i det plan- och byggrättsliga regelverket och är därför ett särkrav i den mening som avses i 8 kap. 4 a § plan- och bygglagen.

Mot denna bakgrund är kravet utan verkan och nämnden har alltså inte haft rätt att göra slutbeskedet beroende av att placeringen av elcentralen flyttas till en viss höjd.

Överklagandet ska därför avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs och Rikard Backelin, tekniska rådet Mats Kager samt hovrättsrådet Henrik Jonsson, referent.

Föredragande har varit Ingrid Lidgard.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2021-04-09
meddelad i
Växjö

Mål nr P 1278-21

PARTER

Klagande

Samhällsplaneringsnämnden i Nässjö kommun
571 80 Nässjö

Ombud: Advokat Pernilla Larsson och Advokat Björn Lind
Wesslau Söderqvist Advokatbyrå i Jönköping HB
Box 684
551 19 Jönköping

Motpart

1. Ronney Sikehag
Cirkelvägen 18
571 75 Fredriksdal

2. Gunilla Sikehag Smedberg
Cirkelvägen 18
571 75 Fredriksdal

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Jönköpings läns beslut den 16 februari 2021 i ärende nr 403-10513-2020, se bilaga 1

SAKEN

Interimistiskt delslutbesked för nybyggnad av enbostadshus och garage på fastigheten Sjöafall 1:177 i Nässjö kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Samhällsplaneringsnämnden i Nässjö kommun (nämnden) beslutade genom delegation den 1 december 2020, BP 2019–001046, att bostadshuset på fastigheten Sjöafall 1:177 tillfälligt fick tas i bruk till och med den 31 mars 2021

Ronney Sikehag och Gunilla Sikehag Smedberg överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Jönköpings län (länsstyrelsen) som den 16 februari 2021 biföll överklagandet och återförvisade ärendet till nämnden för slutlig prövning av frågan om slutbesked avseende enbostadshuset.

Nämnden har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Nämnden har yrkat att mark- och miljödomstolen, med upphävande av länsstyrelsens beslut, ska fastställa det av nämnden fattade interimistiska delslutbeskedet för nybyggnad av enbostadshus och garage från den 1 december 2020.

Till stöd för sin talan har nämnden anfört bland annat följande. Den aktuella el-centralens placering uppfyller inte kraven i 8 kap. 1 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, avseende tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga. Eftersom Ronney Sikehag och Gunilla Sikehag Smedberg inte har visat att alla krav som gäller enligt bland annat kontrollplanen är uppfyllda har nämnden haft fog för att meddela ett slutbesked som är beroende av att bristen avhjälpas.

Beslutets förenlighet med PBL och övriga tillämpliga bestämmelser

Den aktuella elcentralen är placerad på en höjd där den översta raden med huvudbrytare, jordfelsbrytare och säkringar till värmepumpen mäter cirka 185 cm från golvet. Länsstyrelsen har som grund för sitt beslut angett att det inte finns några särskilda tillgänglighetskrav för placering av elskåp/elcentral i PBL, PBF och BBR och

att placeringen av elcentralen inte strider mot plan- och bygglagstiftningens övergripande krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelseförmåga.

Av PBL Kunskapsbanken, Boverkets handbok om plan- och bygglagen, framgår att syftet med reglerna om tillgänglighet är att så många som möjligt ska kunna delta i samhället på lika villkor. Det innebär att den byggda miljön ska kunna användas både av personer som har full rörlighet och personer med olika slag av funktionsnedsättning såsom behov av rullstol, rollator eller käpp.

Tillgänglighetskravet innebär således att byggnader ska vara lätta att använda för alla. Eftersom det är en naturlig del i ett normalt åldrande att funktionsförmågan i olika avseenden avtar är de flesta av oss förr eller senare beroende av en tillgänglig miljö. Dessutom bor vi kvar i våra bostäder allt längre upp i åldrarna. Det blir därmed allt viktigare att bostäder har en god tillgänglighet i alla väsentliga avseenden.

Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning är inget särintresse utan tvärtom en förutsättning som framgår direkt av PBL. Bestämmelserna är inte uttömmande utan en tolkning måste göras i varje enskilt fall. I tillgänglighetskravet ligger inte enbart att få fysisk tillgång till byggnaden utan även att kunna använda den. Att det inte nämns några särskilda tillgänglighetskrav för placering av elskåp/elcentraler i PBL, PBR eller BBR utesluter därför inte att även elinstallationer måste vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

I moderna bostäder samordnas både byggnadens el, ventilations-, värmeförsörjning och ofta även nätverk i elcentralen, som alltså är en mycket viktig komponent för att kunna hantera byggnadens väsentliga funktioner. Att kunna nå elcentralen för att byta säkringar, hantera jordfelsbrytare, kontrollera ventilation, nätanslutningar med mera måste därför vara väsentligt i frågan om möjlighet att använda byggnaden. Omfattningen och kostnaderna för att i ett senare skede anpassa placeringen för per-

soner med funktionsnedsättning är också betydande. Frågan om placering av en elcentral är en så väsentlig faktor för tillgängligheten och användningen som kan likställas med andra väsentliga faktorer och föreskrifter enligt BBR.

Det måste vara otvistigt att elcentralen inte är tillgänglig för en rullstolsbunden person. Tillgängligheten är begränsad även för personer med annan typ av nedsatt rörlighet, i vart fall till alla delar i elcentralen. Nämndens bedömning är därför att den aktuella placeringen av elcentralen gör att den därmed inte är tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

Elcentralens placering avviker också direkt från de riktlinjer och uttalanden som finns i bland annat ”Bygga ikapp”, som är en uppslagsbok som innehåller information om gällande regler och vad som behövs för att göra miljön tillgänglig och användbar i det ny aktuella avseendet. På sidan 283 i Bygga ikapp, som bifogas som bilaga, framgår att en elcentral ska placeras med manöverpanelerna på en höjd om cirka 0,8-1,1 meter från golvet, för att även personer i rullstol ska kunna nå elcentralen.

Nämndens bedömning av tillgängligheten får också stöd av May-Britt Rolén, Tillgänglighetsbyrån AB, i ett uttalande i ett granskningsärende, bifogas som bilaga. May-Britt Rolén är arkitekt SAR/MSA och certifierad kontrollant av tillgänglighet och har under punkt 2.2.12 i bilagan noterat att elskåp för säkringar och nätverk ska vara tillgängligt och att reglage ska placeras inom 800–1 100 mm över golv.

En placering av en elcentral på den av nämnden begärda höjden strider inte heller mot bestämmelser om säkerhet och det finns inte heller något annat hinder mot en sådan placering. Det gäller även utifrån ett barnsäkerhetsperspektiv, där moderna elcentraler är så säkra att det inte finns några risker med placering på lägre nivåer. Elsäkerhetsverkets rekommendationer sträcker sig tvärtom ända ned till 0,4 meter över golvet, där man har beaktat barnsäkerhetsfrågan.

Det innebär att det inte finns några motstående intressen som skulle tala mot att tillgänglighetskravet i PBL även omfattar en sådan väsentlig funktion som byggnadens centrala försörjning för el, värme, ventilation med mera. Tvärtom styrker det att den placering av elcentralen som nämnden har begärt är helt i enlighet med PBL:s syfte att byggnader ska vara lätta att använda för alla.

Nämndens bedömning av tillgänglighetskravet utgör således inte ett eget krav på tillgänglighet som går utöver vad som gäller enligt PBL, utan baseras rätteligen på en tillämpning av aktuella bestämmelser i PBL och med en analog tolkning av Boverkets föreskrifter i BBR. Nämndens bedömning har även stöd i riktlinjerna för tillgänglighet och användbarhet som återfinns i Byggekapp samt av certifierad sakkunnig i tillgänglighet.

Sammanfattning

Ronney Sikehag och Gunilla Sikehag Smedberg har uppfört ett enbostadshus där elcentralen inte är placerad på ett sätt som uppfyller kraven i PBL på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Kravet på placering har varit centralt i byggprocessen och har också framgått av den aktuella kontrollplanen. Att den aktuella placeringen av elcentralen gör att den inte är tillgänglig eller användbar med hänsyn till funktionshinder framgår av såväl Byggekapp som uttalanden av certifierad sakkunnig i tillgänglighet. Nämndens krav utgör således inte ett särkrav utan är en direkt tolkning och tillämpning av tillgänglighetskraven i PBL och BBR. Nämnden har således haft fog för att meddela beslutet, varför det finns anledning att upphäva länsstyrelsens beslut.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

Tillämpliga bestämmelser framgår av det överklagade beslutet.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Mark- och miljödomstolen gör, efter genomgång av handlingarna i målet, inte någon annan bedömning än den som länsstyrelsen har gjort och som framgår av det

överklagade beslutet. Vad nämnden har anfört i sitt överklagande föranleder ingen annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 30 april 2021.

Lars Svensson

I domstolens avgörande har rådmannen Lars Svensson, ordförande, och tekniska rådet Mårten Dunér deltagit. Föredragande har varit beredningsjuristen Caroline Torstensson.

Länstyrelsen
i Jönköpings län

BESLUT

Sida 1/5

Datum
2021-02-16

Beteckning
403-10513-2020

Mats Åbom
Rättsenheten
010-2236413

Gunilla Sikehag Smedberg
Ronny Sikehag

VÄXJÖ TINGSRÄTT
3:5

2021-03-10
MÅLNR: P 1278-21
AKTBIL: 2

Ombud:
Advokaterna Ulf Nordekvist och
Sven Häggström
Front Advokater
Storgatan 34
972 32 Luleå

Interimistiskt delslutbesked för nybyggnad av enbostadshus på fastigheten Sjöafall 1:177 i Nässjö kommun

Beslut

Länstyrelsen bifaller överklagandet och återförvisar ärendet till samhällsplaneringsnämnden för slutlig prövning av frågan om slutbesked avseende enbostadshuset.

Beskrivning av ärendet

Samhällsplaneringsnämnden i Nässjö kommun (nämnden) beslutade genom delegationsbeslut den 1 december 2020, BP 2019-001046, att enbostadshus på fastigheten Sjöafall 1:177 får tas tillfälligt i bruk till och med 31 mars 2021. Garaget på fastigheten är inte färdigställt och omfattas inte av beslutet. Av beslutet framgår att tillfälligt beslut fattas för att brist avseende att elskåpet inte är placerat på tillgänglig höjd ska åtgärdas. Bristen anses inte vara så ringa att utförandet kan godkännas då det tidigt i kommunikationen har framhållits på vilken höjd manöverdonen i elskåpet ska placeras. Det finns med som en punkt i kontrollplanen och nämnden delar inte kontrollansvariges åsikt att kraven i plan- och bygglagen och Boverkets byggregler (BBR) är uppfyllda. Elskåpets höjd finns inte preciserat i BBR, men en byggnad ska enligt lagstiftningen vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelseförmåga. Enligt PBL kunskapsbanken kan det vara nedsatt rörlighet i händer, armar, bål och ben. I handböcker utgivna av handikapporganisationer finns det angivet vilken höjd ett elskåp ska placeras på för att vara tillgängligt. Kravet på placering i

höjddled stöds också i ett yttrande av en certifierad sakkunnig i tillgänglighet. I riktlinjer från Nässjö kommun avseende krav att följa upp i tillsyn vid nybyggnation omfattar bland annat elskåpens placering i höjddled inne i den enskilda bostaden.

Av kontrollplan, daterad 18 juni 2020, framgår av punkten 47 under rubriken "Tillgänglighet" att Nässjö kommun har ställt krav bland annat på att invändigt elskåp i höjdläge ska placeras mellan 0,8–1,1 (manöverdon).

Gunilla Sikehag Smedberg och **Ronny Sikehag** har genom ombud överklagat nämndens beslut att meddela delbeslut och yrkar att beslutet ska ändras så att kravet på elcentralens placering undanröjs och att delbeslutet inte ska vara interimistiskt. Vidare yrkar de att beslutet avseende elcentralens placering tills vidare inte ska gälla. Om förstahandsyrkandet inte bifalles yrkar klagandena att rätten att ta bostadshuset i bruk ska utsträckas till den dag som infaller fyra månader efter det att beslutet vunnit laga kraft. De har i huvudsak anfört följande. De har erhållit bygglov avseende uppförande av ett projekterat, kvalitetssäkrat och fabriksstillverkat modulhus från ledande småhustillverkare. Elcentralen är 62 cm hög och är placerad på en vägg i huset. Dess översta rad med huvudbrytare, jordfelsbrytare och säkringar till värmepumpen är belägen cirka 185 cm från golvnivå. Placeringen av elcentralen är den samma som i andra modulhus som levererats under senare år. Enligt husleverantören uppfyller utförandet samtliga krav i BBR. Slutbesiktning har avhållits utan att fel avseende elcentralens placering har påtalats varför garantitiden om två år löper. Kontrollansvarige har upprättat och signerat kontrollplanen av vilken bland annat framgår att kraven på tillgänglighet i BBR är uppfyllda. Kommunens krav avseende elcentralens placering är ett sådant särkrav som går utanför krav som följer av såväl PBL som BBR. Ett sådant särkrav kan endast ställas av kommunen i de fall kommunen själv agerar byggherre eller är fastighetsägare. De riktlinjer som kommunen har antagit den 17 juni 2020 beskriver hur kommunen ska tolka regler och krav kring tillgänglighet vid byggnation av kommunala verksamhetslokaler och boenden. Riktlinjerna avser således endast att reglera byggande där kommunen är beställare. De krav ur riktlinjerna som har återopats under våren 2019 när bygglov beviljades gällde inte heller då. Bestämmelser hur en byggnad ska utformas finns i PBL, BBR och de regler som Boverket utfärdat genom BBR. Varje enskild byggherre kan även ställa längre gående krav än de som framgår av de grundläggande styrande reglerna men en kommun kan inte tvinga en annan byggherre än kommunen att ställa längre gående krav. PBL och BBR saknar krav på utformning och placering av en elcentral. I BBR 3:146 framgår vilka funktioner i en nybyggd bostad som ska vara tillgängliga direkt och vilka som efter anpassning kan göras tillgängliga vid behov. Modulhuset är projekterat och byggt för att uppfylla normalnivån (SS 91 42 21) till vilket hänvisas i rådtexten till BBR 3:146. I SS 91 42 21 saknas bestämmelser om elcentralens placering. Den enskilde byggherren har att bestämma om placeringen av elcentralen för att uppnå dennes behov. 2014 infördes i 8 kap. 4 a § PBL en ny regel som avsåg begränsa en kommuns möjlighet att ställa s k särkrav. Av bestämmelsen följer att en kommun inte i andra fall än som följer av 4 kap. 12 och 16 §§ eller i fall där kommunen handlar som

byggherre eller fastighetsägare, får ställa egna krav på ett byggnadsverks tekniska egenskaper vid planläggning, i andra ärenden enligt PBL eller i samband med genomförande av detaljplaner. Om en kommun ställer sådana egna krav är dessa krav utan verkan. Det är inte fråga om åtgärder enligt 4 kap. 12 eller 16 §§ PBL. Kravet på placering av elcentralen saknar stöd i PBL såväl som BBR och är därmed ett icke tillåtet särkrav som strider mot gällande rätt och är i enlighet med 8 kap. 4 a § PBL utan verkan och ska undanröjas. Inhibition fordras för att inte hamna i dröjsmål med iakttagande av åtgärder för eventuellt uppfyllande av kravet om det befinner sig ett tillåtet krav.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 10 kap. 34 § plan- och bygglagen (2010:900, PBL) ska byggnadsnämnden med ett slutbesked godkänna att en eller flera åtgärder för vilka startbesked erhållits ska anses slutförda och att ett byggnadsverk får tas i bruk. Förutsättningen för detta är att byggherren har visat att alla krav som gäller för åtgärderna enligt lovet, kontrollplanen, startbeskedet eller beslut om kompletterande villkor är uppfyllda. I 10 kap. 36 § PBL stadgas att om ett slutbesked inte kan ges på grund av att en brist som inte är försumbar behöver avhjälpas eller på grund av att en kontroll behöver göras i ett senare skede, får byggnadsnämnden ge ett slutbesked som är beroende av att bristen avhjälpas eller att kontrollen görs (interimistiskt slutbesked). När bristen är avhjälpd eller kontrollen är gjord ska nämnden slutligt pröva frågan om slutbesked enligt 34 §.

Enligt 8 kap. 1 § PBL ska en byggnad vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga.

Enligt 8 kap. 4 § första stycket 8 PBL ska ett byggnadsverk ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

Enligt 8 kap. 4 a § PBL får en kommun inte i andra fall än som följer av 4 kap. 12 och 16 §§ eller i fall där kommunen handlar som byggherre eller fastighetsägare, ställa egna krav på ett byggnadsverks tekniska egenskaper vid planläggning, i andra ärenden enligt denna lag eller i samband med genomförande av detaljplaner. Om en kommun ställer sådana egna krav, är dessa krav utan verkan.

Boverket har genom Boverkets byggregler (BFS 2011:6, BBR) utfärdat föreskrifter och allmänna råd för hur bestämmelserna ska tillämpas. Föreskrifterna och de allmänna råden ska enligt 1:2 BBR tillämpas bl.a. vid uppförandet av en ny byggnad och för obebyggda tomter som ska förses med en eller flera byggnader. Avsnitt 3.1 BBR innehåller föreskrifter och allmänna råd som rör tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga.

Motivering till beslutet

Anledningen till att nämnden inte ansett sig kunna meddela ett slutbesked är att elskåpet inte är placerat på tillgänglig höjd. Frågan i ärendet är om nämnden har haft fog för att inte bevilja ett slutbesked av denna anledning.

Övergripande krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga finns i PBL och plan- och byggförordningen (2011:338, PBF). Tillgänglighetskraven i PBL och PBF förtydligas i tillämpningsföreskrifter, bland annat i BBR. Vad gäller placering av elskåp/elcentral finns inga särskilda tillgänglighetskrav varken i PBL, PBF eller BBR. Placeringen av elskåpet kan enligt Länsstyrelsens bedömning inte heller anses strida mot plan- och bygglagstiftningens övergripande krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga. Eftersom nämnden således inte haft fog för att meddela ett interimistiskt slutbesked ska överklagandet bifallas och ärendet återförvisas till nämnden för slutlig prövning av frågan om slutbesked för enbostadshuset.

Med anledning av att Länsstyrelsen nu avgör ärendet slutligt lämnas Gunilla Sikehag Smedberg och Ronny Sikehags yrkande om inhibition utan åtgärd.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsjurist Ulrika Källberg med länsjurist Mats Åbom som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Carl-Magnus Pehrsson, handläggare samhällsbyggnadsenheten, medverkat.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur Länsstyrelsen hanterar personuppgifter finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia till

Samhällsplaneringsnämnden i Nässjö kommun

Bilaga 1 Överklagandehänvisning mark- och miljödomstolen

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

HUR ÖVERKLAGAR JAG BESLUTET?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen i Jönköpings län antingen via e-post; jonkoping@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen i Jönköpings län, 551 86 Jönköping.

TIDEN FÖR ÖVERKLAGANDE

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Vid förenklad delgivning anses du ha tagit del av beslutet två veckor efter att länsstyrelsen skickade beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

DITT ÖVERKLAGANDE SKA INNEHÅLLA

- vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer,
- hur du vill att beslutet ska ändras, samt
- varför du anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

OMBUD

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

BEHÖVER DU VETA MER?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta länsstyrelsen via e-post, jonkoping@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 60 00. Ange diarienummer 10513-2020.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.